

évek elején is lenyűgözte az értelmiséget Ady-, Pilinszky-, József Attila-estjeivel. Van a dolognak egy olyan megérteni való tanulsága is, hogy a verset nem olvasni kell, hanem hallgatni – az „akasztott költők” talán ezt nem vették észre –, de egy olyan is, hogy a sikerhez meg kell szólítani az embereket.

Megszólíthatóak-e, ez itt a kérdés. Mivel aligha van ma a világon ünneptelenebb nép, mint a miénk. Az elmúlt években a legsüketebb csöndben múlt el egy sor olyan évfordulónk, amivel kapcsolatban a világ boldogabbik részein egekbe szoló ünnepek volnának: honfoglalás, államalapítás, szabadságharc, Németh László, Illyés Gyula, Fülöp Lajos, Kerényi Károly, József Attila, Bartók Béla, Kodály Zoltán, nem is szólva a máig el sem ismert olyanokról, mint Hamvas Béla, Szabó Lajos, vagy a tavalyi évfordulós Tábor Béla. (Egyetlen emlékeztető évfordulónk az ötvenhatos forradalomé volt, de hát az meg világra szólóan furcsára sikeredett...)

Ez mindenesetre nem steril költői vagy művészeti kérdés, hanem társaslelki. Hamvas Béla erről azt mondja: „Az ünnep minden ember közössége abban az isteni létben, ahová az ember csak Én-je feláldozása árán juthat el. Ezért az ünnep a kollektív lét megvalósulása.” Csodálkozunk tehát legalábbis nem nagyon kell.

Tábor Ádám, a „konzervatív forradalmár”, ezzel a távlatlaltal összefüggésben a kötetét: „Az ezredforduló igazi nagy magyar költői azok lesznek, akik szembenézve a világtörténelmi folyamattal a teljesség igényéből fakadó költői és gondolati hagyománybázist találnak az értékelés entrópiájával való szembefordulásukhoz. Ahogyan Csokonai és Berzsenyi tette a 18–19. század fordulóján, vagy Ady és a nyugatosok a 20. század elején.”

(Kalligram Kiadó, 2007)
Miklóssy Endre

A szegénység metszetei

(A szegénység, az egészség és a társadalmi kirekesztettség. A ronctársadalom szociológiai és társadalomgazdaságtani dimenziói)

A szegénység és a kirekesztettség olyan tünetcsoport, mely egyre újabb és újabb fekélyeket okoz a magyar társadalom testén, hovatovább az egészséges részeket is megtámadja. Ezért nélkülözhetetlen egy pontosabb diagnózis, melynek jellemzőit, dimenzióit minden kortársunknak illik ismernie. Kinek azért, mert valamilyen módon érintett, ezért meg kell ismerkednie a

leküzdés lehetséges módjaival, másokat – a társadalmi szolidaritás okán – a jobb sorsra jutottak „nemessége” kötelez a cselekvő részvételre. Mert a szegénység leküzdése ugyan komplex cselekvéseket igényel, de elsősorban mégis morális kérdés.

A szegénység kérdésköre napjaink gyorsan kiépülő versenytársadalmában, melyben évről évre nő a vesztesek száma, új megközelítések kimunkálását teszi szükségessé. Ezek tudományos igényű vizsgálatára vállalkozott a Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottságának szociológiai munkacsoportja, amikor 2005. november 18-án konferenciát szervezett. Az ott elhangzottak kibővített, pontosított változata a közelmúltban tanulmánykötet formájában is napvilágot látott.

A bevezető tanulmány – a szerkesztő, Szretykó György tollából – a napjainkban eluralkodó neoliberalis szemlélet szegénységet újratermelő mivoltát kárhóztatja, főként Pierre Bourdieu elméletéből kiindulva: „A neoliberalizmus azon kollektív struktúrák megsemmisítésének programja, melyek képesek gátat vetni a tiszta piaci logikának.” Ez a darwinizmus elméletére épülő irányzat... „minden gyakorlat normájává a mindenki elleni harcot és a cinizmust tette”. A költői kérdés után – *Hogyan süllyedt a nyugati civilizáció erre a szintre 1945 óta?* – a szerző előbb Maynard Keynes szociális piacgazdaság-elméletét, majd Milton Friedmann monetáris gazdaság- és társadalompolitikájának legfontosabb elemeit ismerteti. Ez utóbbi, amely a jóléti állam fokozatos csökkentését, a jóléti kiadások radikális lefaragását tűzte ki célul, a nemzetközi pénz- és gazdasági elit érvényesülését segítette elő a politikai és a civil társadalom felett. S mivel térségünkben Magyarországon a leggyengébb a civil társadalom és a szakszervezeti mozgalom, ezért mi váltunk Európa neoliberalis mintatársországává. A magyarországi szegénység mértékével kapcsolatban természetesen eltérő álláspontok fogalmazódtak meg. Gázsó Ferenc szerint „...A magyar lakosságnak legalább a fele szegénység közeli helyzetben él. Ebből tizenöt százalék olyan mélyszegény, aki a munkaerőpiacra semmilyen módon nem tud bejutni, és segélyekre szorul. Az alsó középosztály is ... máról holnapra él, és nincsen mobilizálható erőforrása... a magyar társadalom már most is rendkívül polarizált és mélységesen töredezett. Ezt a folyamatot csak tovább erősíti az oktatás vagy az egészségügy erőteljes piacosítása...” Ezért honfitársaink jelentős százalékának esélye sem lesz az emberi élethez szükséges javak megszerzésére. A megoldás: mielőbb szakítani kell a mai gyakorlattal, és áttérni egy ember- és munkaközpontú gazdaság- és társadalompolitikára.

A vaskos kötet elméleti, alapozó tanulmányát Vass Csaba írta Intra-

és multiszociális szegénység és a szegénység alatti világok címmel. Megközelítése szerint nem elegendő egyes számban beszélni a „szegénységről”, hanem „szegénységeket” kell említenünk, hiszen a különféle hazai és nem hazai szegényeket lehetetlen ugyanazokkal az empirikus jegyekkel leírni. Ezután a szegénység fogalmának sokdimenziós megközelítését adja. Elsőként a szegénységfogalom gyengeségeit veszi sorra, például azt a szemléletet, mely az egy állam – egy társadalom kötelező monoszociális vizsgálati horizontját kényszeríti gondolkodásunkra. A szerző megállapítása szerint „...a nézőpont, a felosztási elv megváltoztatása: hatalmi kérdés... A felosztási elv nem csupán vagyontárgyaiktól fosztja meg a legyőzötteket, hanem lerombolja „világukat”, s elpusztítja identitásukat, s diktált világba kényszeríti őket, ahol saját identitásuk helyett, nemegyszer valóságálatotneltkülözökényszeridentitásokba hajszolja őket.”

A szerző ezután a monoszociális szegénységfogalom fogságából való kitörési kísérleteket veszi sorra. Az uralkodó és alávetett társadalmak kapcsolatán bevezeti a „puha háború” fogalmát. A modern és a globális társadalmak, fejlődésük, illetve hanyatlásuk egy kitüntetett pontján összeütköztek egymással. E két társadalomszervezési mód ütköztetésében ugyan kevés vér folyt, de kemény háború volt, mely napjainkig tart. A pénzügyi háború, a gazdasági háború, az ideológiai háború ma már nem csak szép metaforák, hanem realitásokká váltak. Hiszen ezek a harcok döntötték el az uralkodó társadalommá emelkedés és az alávetett társadalommá süllyedés kérdését. E puha háborúban a társadalomleválasztás eszközei a szivattyú- és tolatyúrendszer. „Szivattyúnak azokat a jogilag rögzített, vagy éppen jogon kívül kialakított politikai, illetve gazdasági intézményeket és hozzájuk kapcsolódó cselekvéseket nevezem, amelyek kiépítésének célja, hogy a teljesítményeik alapján valakiket megillető forrásokat az elsődleges, másodlagos, harmadlagos vagy többedleges újraelosztással másokhoz, olyanokhoz, akiket az, teljesítményeik alapján nem illet meg, átvigye ... a tolatyúrendszer pedig a veszteségek aszimmetrikus elosztását végzi.” Noha a társadalomtest apóltósága a források arányos, mindenkire kiterjedő növekedését és a versenyképesség javulását feltételezi.

Varga Balázs *A gyermekszegénység alakulása és kezelési módzatai az OECD-országokban és Magyarországon* című tanulmányában Andorka Rudolf gondolatát idézi, mely szerint a gyermek nemcsak két ember magánügye, hanem egyben „közjószág” is, melynek „haszna”: tudása, munkája, közteherviselése révén a társadalmat gyarapítja. Márpedig ha valami közjószág, akkor a róla való gondosko-

dáshoz a közösségnek is hozzá kell járulnia. Ugyanakkor a szegénység továbbra is elsősorban generációról generációra öröklődik, ami megdönti a demokratikus társadalmak felemelkedés-, mobilitáslehetőséget ígérő mítoszát. Az iskolarendszer pedig segíti újratermelni a társadalmi pozíciókat. Napjainkban nem is annyira az iskolán belüli, mint inkább az iskolák közötti különbségek a mobilitáció fő gátjai. Megállapítása szerint a rendszerváltás óta Magyarországon rendkívüli mértékben megnövekedett a gyermekszegénység mértéke. Napjainkban közel 430 ezer gyermek él a legalsó jövedelmi tizedbe tartozó háztartásban, azaz mélyszegénységben. A 14 év alattiak között sokkal nagyobb a nélkülözők aránya, mint a népesség egészében. Ráadásul az elmúlt időszakban romlás mutatkozott a gyermekszegénység területén, így még jobban eltávolodtunk a mindenkire számára példát jelentő észak-európai államoktól. Ezek az országok a gyermekszegénység leküzdésében elért eredményeiket elsősorban szociálpolitikai sikeres voltának köszönhetik. Egy meglepő adat: jelenleg Magyarország GDP-jének mindössze 0,24%-a elegendő lenne a relatív gyermekszegénység felszámolására!

Lakatos Gyula: Gazdasági és morális értékek az áruteremelő piacgazdaságban, az egészségügyi szolgáltatás rendszer átalakításában. A tanulmány főként amellett érvel, hogy az adózás gazdaságtana szinte teljes, ha nem teljes egészében a társadalmi erkölcs gyakorlatáról szól. A közgazdaságtan, elméletörténeti szempontból vizsgálva, hajdan teljes egészében az erkölcsfilozófia része volt. A morális tényezők szerepét hangsúlyozandó, a szerző idézi a WHO jelentését, mely szerint az idő előtti halálozás kb. 40%-ában az önpusztító, helytelen életmód, kb. 25–25%-ában a genetikai adottságok, illetve környezeti ártalmak következménye, s az egészségügyi ellátás tökéletesítésével a maradék kb. 10% is elkerülhető lenne.

Szretky György: A nagycsaládok életkörülményeinek alakulása Magyarországon a rendszerváltás óta. A fogyasztói szemlélet eluralkodása következtében fiataljaink úgy gondolják, hogy előbb lakásuk és jól fizető állásuk legyen, s csak azután vállalnak gyermekeket. A nők életében pedig egyre fontosabbá válik a karrier, a munkában elért sikerek, az önmegvalósítás. És a család, mint fő érték, kezd háttérbe szorulni. A TÁRKI panelvizsgálata szerint az 1–3 gyermekes családok 30–36%-a, a 4 és többgyermekesek 43%-a él a létminimum alatt.

A rendszerváltást követően nem született tervezet a mélyszegénység, vagy általában a szegénység elleni küzdelemről. Semmilyen törekvés nem volt az egyenlőtlenségek kordá-

ban tartására, vagy a kizárás folyamatainak gyengítésére. A helyzet mai alakulása azt sejteti, hogy nem reális a világbanki szakértők által is képviselt nézet, miszerint a gazdasági növekedés önmagától megoldja a szegénység problémáját. A jelenlegi neoliberális kormányzat a megszorító csomag kidolgozása és gyakorlati alkalmazása során nem számolt azzal a ténnyel, hogy a magyar társadalom többsége – a nagycsaládok nagy többsége is – fizetéseketlené vált és nem terhelhető tovább. És ebből a helyzetből csak egy ember/család- és munkaközpontú gazdaság- és társadalompolitika jelentheti a kiutat.

Albert József: A veszprémi romák életkörülményei, társadalmi, szociális helyzete. 2003-ban a városi önkormányzat megbízásából a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola szociális munkás tanszéke felmérést végzett a helyi romák körében. A munka előzményéhez tartozik, hogy a Polgármesteri Hivatal a városközpontban rekonstrukciót végeztetett, melynek során jelentős összegeket ajánlottak fel a többnyire romos épületekből való kiköltözésre. Az 1–3 milliós összegekből többnyire a városkörnyéki községekbe költöztek ki az érintett romák, akik közül számosan családok, hiszen új lakóhelyükön rosszabbak a munkavállalási lehetőségek, mind a különféle ellátások (szociális, egészségügyi, iskoláztatás) jóval rosszabbak, mint Veszprémben. A felmérés vezetői a hálódamódszert választották, az ismert családok adták meg ismerőseik lakáscímét. Jelentős részüket az úgynevezett „pokoli toronyban”, a volt VÁÉV-szállóban találták meg. A foglalkoztatási adatok viszonylag kedvezőek. A 192 munkaképes korú személy közül mindössze 18-an voltak munkanélküliek. A hivatalos ügyek intézése során a megkérdőjelezte fele tapasztalt negatív megkülönböztetést. Nagyon sokan emlegették az iskolai diszkriminációt (42%). Körülbelül egynegyedük a nagyon rossz helyzetű, ám van egy szűk, egytizednyi réteg, melynek élethelyzete jónak mondható. Veszprém roma népessége meglehetősen beteg, gyakran veszik igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat. És mindössze egynegyedük beszéli a cigány nyelvet.

Kalocsai Adrienn: Hajléktalanok Veszprémben – a szociális munka lehetőségei. A Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola néhány lelkes harmadéves szociális munkás hallgatója nyakába vette a várost, s igyekeztek felkeresni minden hajléktalant, éljenek bár a hajléktalanszállón, avagy a várost övező erdők valamelyikében. Hetvenegy kérdést tartalmazó kérdőívvel felszerelve csaknem kétszáz hajléktalant kerestek fel. Egy hatvanezres város adatai a következők: átmeneti szálló 60 fő, családok átmeneti otthona 50 fő, éjjeli menedékhely 50 fő, utca,

romház, erdő 120–150 fő (szezonálisan változik), ismeretlen helyen kb. 80 fő, drogambulancia 16 fő. Összesen 376 fő. Az Utcai Szolgálat télen heti három alkalommal indít teajaratokat, melyek révén 120–130 embert tudnak felkeresni. Más évszakokban a járatok heti egy alkalomra korlátozódnak. A szociális munkások számos esetben a beavatkozási dilemmával szembesülnek. Mi történjék akkor, ha a hajléktalan személy nem hajlandó elfogadni a felajánlott segítséget? Érdekes, hogy a mintába került 146 főből 100 fő (68%) a férfi és csak 46 fő (32%) a nő; 60%-uk maximum nyolc általános iskolai osztályt végzett. És a közhiedelemmel ellentétben számos hajléktalan sokat tesz, dolgozik a saját szükségleteinek kielégítése érdekében. A tanulmány külön táblázatban közli a hajléktalanság megelőzésének lehetséges módjait: életvezetési tanácsadás, öngyelelő csoportok, válás előtti tanácsadás, munkaközvetítés, az intézmények befogadói számának növelése, pszichológiai ellátások, lakásfenntartási támogatások, bérlakások...

Höhn Ildikó: Menekültek kirekesztettségvizsgálata a békéscsabai menekülttáborban. A dolgozat írója áttekintést ad a menekültügy hazai helyzetéről, főként a békéscsabai táborban tapasztaltak alapján. Hipotézise szerint az állam által nyújtott segítség nem tudja a kirekesztő tényezőket megfelelően ellensúlyozni, következésképpen nem elegendő a menekültek sikeres beilleszkedéséhez, ugyanis olyan nagymértékű hátránnyal küzdenek, melynek orvoslását már a táborba érkezéskor meg kell kezdeni. A hat hónapos tartózkodási időt is legalább egy évre kellene növelni. A hatékony integrációs folyamatoknak legalább ennyi időre van szükségük. A táborban élők nagyobb részt fiatal férfiak, a 36 évesnél idősebbek aránya még a 10%-ot sem éri el. Jellemző, hogy a Békéscsabára érkezettek több mint fele még két hónapot sem töltött a táborban, tehát nem tekintették végállomásnak Magyarországot. A menekültek többsége a státussal járó útlevelel elhagyja az országot. Az itt maradotoknak viszont sokkal több törődésre volna szükségük.

Soós Zsolt: A kirekesztettség és a kezelést szolgáló szociális szolgáltatások jellemzői a Téli Kistérségben. A szociális szolgáltatásokkal kapcsolatban az egyik legnagyobb gond, hogy az önkormányzatok közel 40%-a – főként kis lélekszámú települések – még a kötelező alapellátásokat sem működteti. Sok esetben éppen olyan településeken, ahol arra a szegénység halmozódása és a lakosság előregedése miatt a legnagyobb szükség lenne. Gyakran a szolgáltatásokba bevonható civil szervezet sem működik az adott településen. Noha a szakszolgálatoknak nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk az idősök fiziológiai és lelki szükségleteinek kielégítésére.

Önmagukban sem a decentralizált, sem a centralizált megoldási módok nem jelentenek garanciát a szociális szolgáltatások hatásos és hatékony működtetésére. Egyik megoldási mód sem működőképes akkor, ha a központi szabályozások nem töltik be a védőernyő szerepét, vagy ha azok betarthatatlanok és betartásukról senki sem gondoskodik.

Leveleki Magdolna: Diplomások munka nélkül? Egy empirikus vizsgálat eredményei a Veszprémi Egyetemen végzetek körében. Jó-e vagy rossz Magyarországon a képzési rendszer hierarchikus és vertikális struktúrája? – A Veszprémben végzetek munkaerő-piaci helyzete nem rossz. Regisztrált munkanélküli a diploma megszerzését követő időszakban a mintában szereplők 8%-a volt. Több alkalommal csupán egyetlen végzetel fordult elő, hogy segélyben részesült. Miközben országosan az utóbbi években a diplomás munkanélküliek száma 40%-kal emelkedett. Ebből a helyzetből a szerző megállapítása szerint az érettségit követő rövid idejű, 1–2 éves felsőfokú szakképzés jelenthet kiutat. Ezzel a lehetőséggel ma még csak a továbbtanulók mindössze 7%-a él. A megkérdezettek 45,8%-a a végzés után három hónapon belül elhelyezkedett. A válaszolók 15,1%-a csak három hónapnál hosszabb keresés után talált állást. 4,4% pedig nem akart közvetlenül a végzés után elhelyezkedni. A hallgatók 34%-a egyéb okok, például a tanulmányok folytatása miatt nem jelent meg a munkaerőpiacon munkavállalóként. Legkönnyebben a tanárképző karon végzetek találtak munkát. Ugyanakkor az ő körükben a legmagasabb (50,9%) az állást egyéb ok (pl. továbbtanulás) miatt nem keresők aránya. Ők példázják leginkább a tanulás és a munkavállalás közötti átmeneti időszak hosszának kitolódását.

Győri Piroska: A szegénységben élők participációja saját problémáikban. A tanulmányban számos elgondolkodtató adatot találhatunk a szegénység hazai mértékéről. 2005-ben több mint hárommillióan éltek a létminimum alatt, illetve annak környékén, közülük egymillióan folyton mélyülő szegénységben. Mintegy 200–300 ezer honfitársunk semmilyen ellátásban, segélyezésben nem részesül. Az egyenlőtlenség ollója úgy nyílik, hogy a társadalom felsőbb régióiban javul, lejjebb pedig romlik a helyzet. Az egyenlőtlenségek hatása már most is káros vagy éppen katasztrofális. A szerző bemutatja a szegénységbe való többszintű beavatkozás egyik szép példáját, a Magyar Szegényellenes Hálózatot, amelynek szlogenje: *Tegyük hallhatóvá a szegénységben élők hangját!* Azaz: a szegénység és a társadalmi kirekesztés ügye folyamatosan közbeszéd tárgya legyen. A szervezet munkálkodásai közül kiemelendő a lobbitevékeny-

ség, európai uniós, országos és helyi információk terjesztése, továbbítása a tagok számára, internetes honlap működtetése, kiadványok, hírlevelek szerkesztése, konferenciák, fórumok szervezése...

Dömötör Sándor: A fogyatékosok integrációja a szakképzésen keresztül. A tanulmányban – a téma részletes körbejárása után – egy sikeres integrációs modellről ad számot a szerző: a Neumann János Szakközépiskoláról, amely Budapesten, Zuglóban működik. A képzés sikerét jelzi, hogy induláskor még csak négy osztályban, ma már húszban folyik oktatás. Az iskolában minden évben 20–25 fogyatékos (mozgássérült, vak/gyengén halló, hallássérült) tanul, és integrációjuk, szakmai képzésük teljes sikerrel valósult meg. A tehetséges fogyatékos gyermekek egyből a szakközépiskolába kerülnek, míg a kevésbé tehetségesek és a hátrányos helyzetűek a hátránykompenzációs szakiskolai program keretében a 9. és 10. osztályban kapnak felzárkóztatást és szakmai alapot. Az iskolában minden a fogyatékosok igényeihez alkalmazkodik: rámpák, speciális mellékhelyiségek, speciális számítógéptermekek, laptopok vakok számára, sőt saját fejlesztésű oktatási segédeszközök és számítógépes programok segítik munkájukat.

Bodács Emil: Nemi diszkrimináció a posztmodern médiában. Napjaink médiavilágában a képiség előretörésének egyik megnyilvánulása, hogy a hangsúly a megerőltető, a megmutathatóra, a racionálisra a hatáskeltésre, az intellektusra és a lelkesítésre a testiségre helyeződött át. A posztmodern kor testisége és a média által kreált testkép azt sugallja: a test pótolja a belső ürességet és önmagában is elegendő a boldog élet megvalósításához.

Lippai László–Benkő Zsuzsanna–Erdei Katalin–Tarkó Klára: Társadalmi esélyegyenlőség az iskolában: a kisebbségtudományban jártas pedagógus. 1993-ban indult a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán a kétéves egészségfejlesztő mentálhigiénés posztgraduális képzés, amelyre az egészségügy, a szociális ellátás, az oktatás, az államigazgatás területein dolgozó szakemberek jelentkeztek. Néhány modul a gazdag kínálatból: kisebbségtudományi alapismeretek, kisebbségek lelki egészségvédelme, társadalmi integrációja, konfliktuskezelő tréning, kisebbségek művészete, védelme, gyógypedagógiai alapismeretek, projektmenedzsment, terepgyakorlat... A melléklet tartalmazza a kisebbségkoordinátorpedagógus szakvizsgára felkészítő programot.

Összegezve: egy olyan kötet látott napvilágot, mely minden, a közélet, a szegénység, a megkülönböztetés iránt érdeklődő olvasó számára a téma szinte teljes panorámáját adja.

(Comenius Kft. Pécs, 2007)
Sebő József

Szociotragédia a szomszédból

(Háy János: A gyerek)

Háy János mára kétségtelenül az élvonalba tartozó íróvá nőtte ki magát. Prózái sikerei segítik drámái sikerét, drámái sikerei erősítik prózái sikerét. Médiajelenléte jelentős, kiadója egyik húzóneve, megszámálhatatlan kritika, recenzió és tanulmány jelent meg írásait méltatva, és manapság nem lehet úgy beszélni a kortárs magyar prózáról, hogy róla szó ne essék. Pedig nem annak a típusnak tűnik, aki megveszekedik a sikerért: az egyszerűen utoléri őt. Kevés szerzőnek adatik meg, ami neki megadatott: szabadúszó író vált belőle. Ez – érzékelhetően – jót tesz írásművészetének is. Mert bár korábban is feltűnően termékeny író volt, az „igazi nagypróza mű”, amely viszszenemőleg és a jövőre nézve is hitelesíti őt az úgymond nagy írók sorában, most született meg, és kevéssel megjelenése után máris viharos sikert arat. Valóban érezhető egyfajta tendencia az irodalmi fogyasztói oldalon (sőt, az elméleti oldalon is), hogy aki novellákat, drámákat „írogat”, az lehet ígéretes, esetleg kimondottan tehetséges, de „nagy” akkor válik, amikor leteszi az asztalra a „Nagy Regényt”. Háy János most letette. Hozzá kell tennünk persze, hogy nem ez az első nagypróza alkotása, mégis – talán a megjelenést megelőző PR, a suttagó propaganda miatt érezzük így – Háy most „nagyot” akart dobni.

Háy valóban nagyot dobott. Generációs regényt írt, a rendszerváltó fiatalok korosztályának regényét. Ő azonban nem a sikertörténeteket mutatja fel, hanem a politikai közbeszédben kliséként emlegetett vesztesek, „a rendszerváltás vesztesei” regényét. Ez legalábbis *A gyerek* körül kialakult kritikai diskurzus fő megállapítása. Ami kétségkívül igaz, hiszen valóban megfelel a generációs regény szinte minden kritériumának. Szinte, hiszen a generációs regényeket rendszerint fiatalok írják, fiataloknak, vagy legalábbis fiatalabbak, mint az idén negyvenhét éves Háy.

Leegyszerűsítő lenne azonban erre az egy aspektusra szűkíteni az értelmezési lehetőségeket. Mert mint mindig, Háy most is megtévesztő. Első látásra sallangmentes, eszköztelen, talán kicsit egysíkú is, mindenesetre teljesen más, mint amilyennek a szépirodalmat a Jókain nevelkedő és Gárdonyiig jutó széplélek elképzelné. Háy nyelvezete profán, kemény, durva, kopogós. Sokan kísérleteztek már a magyar irodalomban az argó használatával, a beszélt nyelvvel, és ezáltal egy sajátos intimitás, természetesség megteremtése érdekében. Mégis Háy János volt az, aki e tekintetben végleg